

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 202/2021-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu vlády Slovenskej republiky č. 111 z 11. marca 2020 k návrhu na vyhlásenie mimoriadnej situácie v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom SARS-CoV-2 na území Slovenskej republiky, uzneseniu vlády Slovenskej republiky č. 113 z 15. marca 2020 k informácii o riešení situácie šíriaceho sa koronavírusu na Slovensku a uzneseniu vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020 k návrhu na vyhlásenie núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, na uloženie pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti a zakázanie uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 1 a čl. 40 ústavy uzneseniami vlády Slovenskej republiky (ďalej aj „vláda“) špecifikovanými v záhlaví tohto uznesenia a navrhuje, aby mu ústavný súd priznal „*finančnú kompenzáciu*“ v sume 50 000 eur.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ mal podstúpiť 25. marca 2020 operačný zákrok, ktorý mu bol 16. marca 2020 v dôsledku vydania napadnutých uznesení vlády zrušený.
3. Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 111 z 11. marca 2020 k návrhu na vyhlásenie mimoriadnej situácie v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom SARS-CoV-2 na území Slovenskej republiky bola okrem

iného 12. marca 2020 od 6.00 h vyhlásená podľa § 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov mimoriadna situácia pre územie Slovenskej republiky (písm. B predmetného uznesenia vlády).

4. Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 113 z 15. marca 2020 k informácii o riešení situácie šíriaceho sa koronavírusu na Slovensku bolo okrem iného členovi vlády povereného riadením Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky uložené vykonať všetky potrebné kroky smerujúce k obmedzeniu plánovaných život a zdravie neohrožujúcich operačných zákrokov u všetkých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti (písm. A.4 predmetného uznesenia vlády).

5. Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020 k návrhu na vyhlásenie núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 227/2002 Z. z.“), na uloženie pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti a zakázanie uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom bol okrem iného 16. marca 2020 v súlade s čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. vyhlásený núdzový stav týkajúci sa poskytovateľov ústavnej starostlivosti uvedených v prílohe uznesenia, a to na postihnutom území okresov v územnej pôsobnosti tam presne špecifikovaných okresných úradov (písm. B.1 predmetného uznesenia vlády).

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutým uzneseniam vlády podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že

- a) zrušením naplánovanej operácie v dôsledku vydania napadnutých uznesení vlády došlo k porušeniu jeho základného práva na ochranu zdravia podľa čl. 40 ústavy;
- b) zároveň bol v dôsledku uvedenej situácie vystavený bolestivým mučiacim pocitom, ktoré pociťuje každý deň, a psychickej traume, čím došlo aj k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 ústavy;
- c) v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu sa nedokáže zamestnať, narastajú jeho dlhy, nedokáže si plniť svoju vyživovaciu povinnosť a nie je schopný hradiť ani základné poplatky súvisiace s jeho bežným životom. Uvedená situácia ho priviedla do úplnej chudoby, v dôsledku čoho sa musel „ponížiť“, keď žiadal o odklad platenia nájmu a musel žiadať o pomoc na rôznych miestach, čo má za následok aj porušenie jeho základného práva na ochranu ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy;
- d) napadnuté uznesenia vlády boli vydané „*unáhlene, nepremyslene a mnohých prípadoch to malo horšie následky ohľadom ohrozenia zdravia jednotlivcov*“ tak, ako to bolo aj v jeho prípade.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie čl. 12 ústavy a základných práv sťažovateľa podľa čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 1 a čl. 40 ústavy napadnutými uzneseniami vlády.

8. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že podľa obsahu návrhu sťažovateľa na začatie konania pred ústavným súdom, ktorý podal na elektronickom formulári s označením „Sťažnosť“, možno

tento návrh posúdiť ako ústavnú sťažnosť, keďže sa ním domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv a slobôd zaručených v ústave napadnutými uzneseniami vlády, ktoré boli vydané v súvislosti s pandemickou situáciou v dôsledku šírenia vírusu SARS-CoV-2.

9. Ústavný súd v úvode posúdenia uvádza, že podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa § 122 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

11. Podľa § 125 zákona o ústavnom súde účastníkmi konania sú sťažovateľ a orgán verejnej moci, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje.

12. Uvedené ustanovenia zákona o ústavnom súde určujú okruh zásahov, proti ktorým možno namietat porušenie základných práv, a okruh subjektov, proti ktorým možno ústavnú sťažnosť podať. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa ochrany základných práv a slobôd proti takému rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu orgánu, ktorý má atribúty verejnej moci a ktorým je daný orgán spôsobilý autoritatívne zasiahnuť do právnej sféry sťažovateľa. Uznesenia vlády Slovenskej republiky nemožno považovať za rozhodnutia či opatrenia orgánov verejnej moci v zmysle § 122 zákona o ústavnom súde, ktorými by bolo možné zasiahnuť do individuálnych práv jednotlivcov, pretože nepredstavujú individuálny právny akt, ale sú všeobecne záväzné (porov. III. ÚS 352/2015, č. 66/2015 ZNaU). Ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľa nepredstavujú napadnuté uznesenia vlády individuálne právne akty, ktorým by bolo priamo zasiahnuté do sféry jeho základných práv, čo zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

13. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv uznesením vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020 ústavný súd tiež poukazuje na to, že podľa § 129 ods. 6 ústavy rozhoduje o tom, či rozhodnutie o vyhlásení výnimočného stavu alebo núdzového stavu a na toto rozhodnutie nadväzujúce ďalšie rozhodnutia boli vydané v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom.

14. Zásahom, ktorým malo dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľa a proti ktorému jeho ústavná sťažnosť smeruje, je aj uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020 k návrhu na vyhlásenie núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z., na uloženie pracovnej povinnosti na zabezpečenie výkonu zdravotnej starostlivosti a zakázanie uplatňovania práva na štrajk niektorým pracovníkom, teda rozhodnutie o vyhlásení núdzového stavu, na ústavný prieskum ktorého je ústavný súd podľa ústavy oprávnený v osobitnom type konania podľa čl. 129 ods. 6 ústavy, a nie v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

15. Z čl. 129 ods. 6 ústavy ďalej vyplýva, že do právomoci ústavného súdu patrí rozhodnutie o tom, či vyhlásenie núdzového stavu a ďalších na neho nadväzujúcich rozhodnutí bolo v súlade s ústavou

alebo s ústavným zákonom. Táto právomoc je však obmedzená § 189 zákona o ústavnom súde tak, že návrh môže podať najmenej pätina poslancov národnej rady, prezident, vláda alebo generálny prokurátor a tento súlad sa preskúmava v osobitnom konaní podľa § 189 až § 197 zákona o ústavnom súde. Vylúčené je preskúmanie vyhlásenia núdzového stavu a ďalších na neho nadväzujúcich rozhodnutí v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Z citovaného okrem iného vyplýva, že v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 129 ods. 6 ústavy. Záver vyplývajúci z citovaného právneho názoru má nesporne aj ústavnú relevanciu, a to zvlášť v prípadoch, ak by sa v konaní, ktoré patrí v zmysle čl. 131 ods. 2 ústavy do pôsobnosti senátu ústavného súdu, mala uplatniť právomoc, ktorú ústava zveruje do pôsobnosti pléna (čl. 131 ods. 1 ústavy), čo je aj prípad sťažovateľa. Aj ústavný súd je totiž viazaný čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto si senát ústavného súdu preskúmavajúci vec sťažovateľa nemôže v rozpore s ústavnou úpravou atrahovať právomoc pléna ústavného súdu, a to ani vtedy, ak by to v okolnostiach prípadu mohlo byť v prospech ochrany základných práv a slobôd (porovnaj IV. ÚS 50/2010). Senát ústavného súdu nedisponuje teda právomocou rozhodnúť, či uznesenie vlády Slovenskej republiky, ktorým bol vyhlásený núdzový stav v kontexte argumentácie sťažovateľa, je alebo nie je v súlade s ústavou, čo zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde (zohľadniac okolnosť, že návrh bol podaný ako ústavná sťažnosť a s poukazom na nasledujúci bod tohto odôvodnenia týkajúci sa interne rozlíšenej právomoci pléna ústavného súdu).

16. Nadväzujúc na zmienku o odlišných procesných podmienkach konania podľa čl. 129 ods. 6 ústavy, ústavný súd dodáva, že aj v prípade kvalifikácie návrhu sťažovateľa ako návrhu na začatie konania podľa čl. 129 ods. 6 ústavy by musel byť tento návrh odmietnutý ako podaný zjavne neoprávnenou osobou [§ 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde] pre nedostatok aktívnej procesnej legitímácie sťažovateľa ako fyzickej osoby na iniciovanie konania podľa čl. 129 ods. 6 ústavy (k tomu porovnaj I. ÚS 85/2012, I. ÚS 21/2012).

17. Nad rámec uvedeného je vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv napadnutými uzneseniami vlády potrebné uviesť, že ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je časovo neobmedzeným právnym prostriedkom ochrany základných práv a slobôd (m. m. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 62/02).

18. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

19. V tejto súvislosti je zároveň potrebné pripomenúť, že ustanovenie o lehote na podanie ústavnej sťažnosti je ustanovením kogentným, to znamená, že ústavný súd nemôže zmeškanie tejto lehoty odpustiť alebo ju predĺžiť (pozri napr. m. m. I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03, IV. ÚS 14/03, II. ÚS 330/06).

20. Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv označených v ústavnej sťažnosti uznesením vlády Slovenskej republiky č. 111 z 11. marca 2020, ktoré bolo zverejnené 11. marca 2020, uznesením vlády Slovenskej republiky č. 113 z 15. marca 2020, ktoré bolo zverejnené 15. marca 2020, a uznesením vlády Slovenskej republiky č. 114 z 15. marca 2020, ktoré bolo publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 16. marca 2020 pod č. 45/2020 Z. z. Ústavná sťažnosť proti porušeniu v jeho petite označených práv však bola ústavnému súdu doručená 26. apríla 2021. Preto pokiaľ sa sťažovateľ mienil domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy, mal ústavnú sťažnosť podať v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola podaná zjavne po uplynutí dvojmesačnej lehoty počítanej odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o namietanom porušení jeho základných práv dozvedieť, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie aj podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanej oneskorene.

21. S prihliadnutím na výsledok konania ústavný súd nepristúpil v danej veci ani k odstraňovaniu nedostatku zákonom ustanovenej náležitosti ústavnej sťažnosti spočívajúceho v absencii právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, a to z dôvodu procesnej ekonómie, keďže ani prípadné odstránenie uvedeného nedostatku by podľa názoru ústavného súdu už nemohlo viesť k inému rozhodnutiu o tejto ústavnej sťažnosti, než je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu